

Piotr Bożyk, a MOME új tiszteletbeli professzora

► Piotr Bożyk professzor, a krakkói Jan Matejko Képzőművészeti Akadémia tanára tervezői, oktatói és szobrászi tevékenységének rövid ismertetése, színes egyéniségének méltó bemutatása szinte lehetetlen feladat az adott keretek között. Hiszen nemcsak a közép-európai designoktatás kiemelkedő személyisége, de tervező és művészszerző, és mindezeket túl nemzetközileg elismert alkotóművész gyönyörű kinetikus szobrai által Lengyelországtól az Amerikai Egyesült Államokig.

Piotr Bożyk 1944-ben született művészcsaládban. Apja színházi és filmdíszlettervező, anyja festőművész volt. 1963-ban jelentkezett az ország legrégebbi, 1818-ban alapított művészeti felsőoktatási intézményének, a krakkói Jan Matejko Képzőművészeti Akadémiának – a következő évtől önálló karrá vált – formatervező szakára. Tanára és egyben a szak vezetője Zbigniew Chudzikiewicz professzor volt, mellette tanított a lengyel szobrászat és formatervezés nem-

zetközileg elismert nagy alakja, Andrzej Pawłowski, akinek példája kihatott egész életére. 1969-ben dicsrérettel megszerzett diplomája után – a Fulbright Alapítvány ösztöndíjával – posztgraduális tanulmányokat folytatott az Egyesült Államokban. 1970-ben tért vissza hazájába, és kezdte el sikeres tervezői, oktatói és művészi alkotótevékenységét.

Az ipari terméktervezés területén gyárak (Mercomp, AGH, EcoStat, Fideltronik stb.) és gyártmányok hosszú sora jellemzi alkotómunkáját: érzékenyen megfogalmazott lakásfelszerelési tárgyak, finoman proporcionált elektronikai készülékek, különféle műszerek és világítási eszközök. Tervezői tudása és személyiségének meghatározó vonásai – a világra való mindenkori nyitottsága – különösképpen az oktatásban érvényesültek.

1970 óta dolgozik egykori egyetemén a *conceptual product design* területén, előbb doktori fokozatot (1971), majd habilitációt szerezve (2003) a Konceptuális Design Stúdió vezetőjeként. 2010-ben kapta egyetemi tanári kinevezését, és 2012 és 2016 között az oktatási és nemzetközi kapcsolatokért felelős rektorhelyettes feladatkörét is betöltötte. Oktatói tevékenységét erősítő nemzetközi előadásait hosszan sorolhatnám Ljubljanától Rochesternen, Helsinkin, Kolozsváron, Athénon és Vilniuson át Liege-ig és Budapestig. Szakmai tudását, nyitott szellemiségét, mindig segítőkész tanári tevékenységét leginkább hallgatóinak közel negyven hazai és nemzetközi díjjal elismert eredményeivel jellemezném. Ezeket ő maga is örömmel említi mindenkor: Marek Krol oszakai aranyérmétől (1995) és Marta Mulawa-Kilarskának a Lengyel Kereskedelmi Kamara díjától (2000) kezdve Maciej Własnowolski ljubljanoi vásárdíján (2005) és Fryderyk Zyska Mazda-designnagydíján (2010) át Michał Pośpiechnek az Electrolux Design Lab harmadik díjáig (2014), Sonia Kalandyknak és Anna Pieleszknak a Glassberries Design Award nagydíjáig (2016), csupán néhányat említve közülük.



Fotó: Piotr Bożyk

→
Piotr Bożyk
Kinetyki című kiállítása
(részlet) /
Piotr Bożyk Kinetyki.
Exhibition photo
(detail)
Miskolci Galéria,
Miskolc, 2013

←
Piotr Bożyk:
UPS (szünetmentes
tápegység) /
Piotr Bożyk: UPS
(uninterruptible
power supply)
2006, megrendelő:
Fideltronik



Fotó: Piotr Bożyk



A tervezés-oktatás mellett Piotr Bożyk jelentős mértékben kivette részét szakterületének hazai megszerzésében és a nemzetközi kapcsolatok alakításában. A Lengyelországban először Krakkóban megrendezett nemzetközi designbiennálék egyik szervezője volt, és kiállításokat készített külföldre is. Így hozta el a budapesti egykori Tölgyfa Galériába a lengyel munkavédemiplakát-kiállítást a kilencvenes években, amikor a műfaj éppen gyors hanyatlásnak indult Magyarországon. Az 1996-ban létesült, a visegrádi országok diákjainak lehetőséget adó CEEPUS ösztöndíjrendszer egyik fő szervezőjeként működött közre. Ennek révén teljesedett ki vele kapcsolatunk közel negyedszázada. Ettől kezdve nem volt olyan krakkói magyar rendezvény, amelynek ne lett volna részese, nincs ösztöndíjasunk – legyen hallgató vagy tanár –, akinek ne lett volna segítségére. Mindemellett rendszeresen részt vett a formatervezők nemzetközi elméleti fórumának, a Zsenyei Műhelynek munkájában is.

Alkotói munkásságának talán legsajátabb területét,

kinetikus szobrait Lengyelországon kívül Németországban, az Egyesült Államokban és Magyarországon is megismerhették a kiállításlátogatók, 2013-ban először a budapesti Ponton Galériában, majd ezt követően a Miskolci Galériában. Munkái a futurizmus és konstruktivizmus örökségéből kinőtt, markánsan kelet-közép-európai plasztikai vonulatot képviselik. Nevezetesen a Moholy-Nagy László által a Bauhausban elindított, majd Schöffer Miklós által Franciaországban kiteljesített kinetikus irányzatot, amely napjainkban Harasztý István és újabban Kelle Antal műveiben ismert leginkább Magyarországon. Interaktív plasztikáiban szintén hasznosulnak egykori mesterének, a modern lengyel művészet sokoldalú kiválóságának, Andrzej Pawłowski formakísérletei. Alkotásaiban a szigorú geometrikus rend értelemszerűen alakul át fény és forma organikus játékvá – legyen az a hatalmas lengyel síkságok magas szárú füvei szelíd táncának, avagy az alkotó személyes érzelmeit kifejező érzéki formáknak, fényjátékoknak a megidézése (*Találkozás, Megszabadulás, Parlament* stb.). Az interaktív kinetikus faplasztikák által keltett benyomásokat az alkotásokhoz külön-külön komponált zeneszámok emelik még összetettebb audiovizuális élménnyé.

Piotr Bożyk oktatói és alkotói munkásságáért többféle elismerésben részesült az idő során. Kinetikai a lengyel, német, magyar és amerikai magángyűjteményeken kívül bekerültek a krakkói Nemzeti Múzeum állandó kiállításába, a Manggha Japán Művészeti és Műszaki Múzeum gyűjteménybe. Eletművét hazájában Gloria Artis kitüntetéssel ismerték el, és utóbb (2017-ben) elnyerte a Plzeň Egyetem nemzetközi Ladislav Sutnar-díját, valamint a budapesti Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (MOME) professor honoris causa címét is. Személyében, a kitűnő tanár kollégában, a tervező- és szobrászművészen nemcsak a krakkói akadémia prominens személyiségét, a magyar tervezőképzés és design eredményeinek elkötelezett hívét tisztelhetjük, hanem a közép-európai együttműködés aktív építőjét, közös kultúránk nemzetközileg méltányolt, egyéni karakterű alkotóját is.

ERNYEY GYULA

designtörténész, a MOME professor emeritusa



Piotr Bożyk:
The Lord of Grass,
egyedi plasztika /
Piotr Bożyk:
The Lord of Grass.
Individual plastic
composition
2013, fa, fém,
78x68x50 cm